

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 613/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Gabrielou Kľačanovou, advokátkou, Andreja Kmeťa 10511/17, Martin, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní sp. zn. 17Er/675/2010 o zastavení exekúcie takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Martin v konaní sp. zn. 17Er/675/2010 o zastavení exekúcie **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.
- Okresnému súdu Martin **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 17Er/675/2010 o zastavení exekúcie konal bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Martin **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Martin **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia sťažovateľa

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. septembra 2024 v časti, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 613/2024-15 z 21. novembra 2024 prijatá na ďalšie

konanie, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom okresného súdu v označenom konaní v časti týkajúcej sa zastavenia exekúcie. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie 15 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ má postavenie povinného v označenom exekučnom konaní. Oprávnený podal 30. januára 2010 návrh na vykonanie exekúcie na základe rozhodcovského rozsudku z 22. septembra 2009, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť zaplatiť oprávnenému finančnú sumu 2 396,90 eur s prísl. Okresný súd 16. septembra 2010 vydal poverenie pre súdneho exekútora. Sťažovateľ podal 4. októbra 2010 návrh na zastavenie exekúcie a 25. marca 2011 návrh na odklad exekúcie. Upovedomenie o začatí exekúcie vydal súdny exekútor 5. novembra 2012. Dňa 19. novembra 2012 sťažovateľ podal námietky proti exekúcii, námietku zaujatosti súdneho exekútora a návrh na odklad a zastavenie exekúcie pre neprijateľnú rozhodcovskú doložku a neprijateľné zmluvné podmienky.

3. Okresný súd uznesením č. k. 17Er/675/2010-134 z 9. augusta 2013 návrhy sťažovateľa na zastavenie exekúcie, odklad exekúcie a námietky proti exekúcii zamietol. Uznesením č. k. 17Er/675/2010-199 zo 6. decembra 2013 vylúčil súdneho exekútora z vykonávania exekúcie. O odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu z 9. augusta 2013 rozhodol Krajský súd v Žiline uznesením z 29. septembra 2014 tak, že uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Po zmene súdneho exekútora okresný súd uznesením č. k. 17Er/675/2010-251 z 2. júla 2015 povolil odklad exekúcie do právoplatného rozhodnutia o návrhu na zastavenie exekúcie (zo 4. októbra 2010, pozn.). Toto uznesenie napadol oprávnený 14. júla 2015 odvolaním. Krajský súd uznesením z 26. januára 2021 potvrdil rozhodnutie okresného súdu.

5. Okresný súd listom zo 6. apríla 2018 sťažovateľovi oznámil, že z dôvodu straty súdneho spisu bude nariadená rekonštrukcia spisu.

6. Dňa 18. augusta 2022 okresný súd uznesením č. k. 17Er/675/2010-360 exekúciu zastavil a náhradu trov súdneho exekútora nepriznal. Na základe odvolania oprávneného krajský súd uznesením sp. zn. 11CoEk/13/2023 z 18. augusta 2023 zrušil uznesenie okresného súdu z 18. augusta 2022 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Sťažovateľ namieta neprimerane dlhú dobu konania od začatia exekúcie a neefektívny postup okresného súdu. Je toho názoru, že okresný súd v danej exekučnej veci vykonáva úkony chaoticky. Stratený originál súdneho spisu sa mu dosiaľ podarilo zrekonštruovať iba z malej časti.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

8. V podaní doručenom ústavnému súdu 16. decembra 2024 okresný súd k prijatej ústavnej sťažnosti uviedol, že na základe pokynu predsedníčky súdu z 13. júna 2018 bola začatá rekonštrukcia spisu z dôvodu, že súdny spis sa nepodarilo nájsť. Na základe zrekonštruovaného súdneho spisu okresný súd uviedol chronológiu úkonov uskutočnených v napadnutom konaní (obdobných ako v ústavnej sťažnosti, pozn.). Od začatia rekonštrukcie spisu bola vec v dohľade

predsedníčky okresného súdu. Napriek mimoriadne vysokej zaťažnosti exekučného súdneho oddelenia sa v posudzovanej veci problematickým javí obdobie nutnosti rekonštrukcie strateného súdneho spisu. V ostatnom období bola vec vybavovaná plynule. Po poslednom vrátení spisu z krajského súdu okresný súd uznesením z 18. júla 2024 rozhodol o pokračovaní exekúcie. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 11. septembra 2024. Sťažovateľ podal 18. septembra 2024 návrh na zastavenie starej exekúcie. Okresný súd uznesením z 3. októbra 2024 návrh sťažovateľa zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 25. novembra 2024 odvolanie. Dňa 3. decembra 2024 bola oprávnenému zaslaná výzva na vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa a následne bude vec predložená krajskému súdu.

9. V okolnostiach danej veci ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania vyjadrenie okresného súdu nezaslal na repliku sťažovateľovi. Skutkový stav veci v súvislosti s posúdením porušenia sťažovateľom označených práv, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia okresného súdu, nie je sporný.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je rozhodovanie, či postupom okresného súdu, jeho nečinnosťou a neefektívnou činnosťou v napadnutom exekučnom konaní, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako povinný, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v súvislosti s rozhodovaním o zastavení exekúcie.

11. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 167/2023), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04) a ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma.

12. Ústavný súd vo vzťahu k okolnostiam tejto veci konštatuje, že špecifikom exekučného konania (napr. II. ÚS 349/2017, IV. ÚS 60/2018, III. ÚS 295/2021) je, že exekučné konanie je spravidla „v rukách“ súdneho exekútora a exekučný súd v rámci exekučného konania koná a rozhoduje len na základe procesných návrhov účastníkov exekučného konania, resp. súdneho exekútora, preto namietat porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy možno na ústavnom súde vo vzťahu k exekučnému súdu len vtedy, ak tento má reálne o čom rozhodovať.

13. Vzhľadom na skutočnosť, že povinnosť okresného súdu konať a rozhodovať vo veci sťažovateľa vznikla podaním jeho námietok proti exekúcii a návrhu na zastavenie exekúcie, relevantné obdobie z hľadiska posudzovania dôvodnosti jeho ústavnej sťažnosti začína októbrom 2010, nie už začatím samotného exekučného konania (január 2010).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá,

ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

15. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné konanie, v ktorom dochádza k nútenému výkonu povinnosti na peňažné plnenie na základe exekučného titulu, tvorí štandardnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov v civilnej agende. Ústavný súd neidentifikoval žiaden prvok faktickej alebo právnej zložitosti veci.

16. Ústavný súd zároveň akcentuje, že povaha exekučného konania a exekúcie si zo strany okresného súdu zasluhujú väčšiu mieru pozornosti, a to osobitne s prihliadnutím na účinky exekúcie voči povinnému, ktoré tento vníma najmä ako negatívny zásah do jeho majetkovej sféry. Vyššia miera koncentrácie je odôvodnená najmä v konaniach o návrhoch na odklad či zastavenie exekúcie, ale aj v konaní o námietkach proti exekúcii, pretože zo strany povinného sú prednášané určité skutočnosti, o ktorých je potrebné rozhodnúť, v pokiaľ možno najkratšej lehote ustanovenej Exekučným poriadkom. V opačnom prípade dochádza k znásobeniu negatívnych účinkov exekučného konania a exekúcie proti povinnému, ktoré z hľadiska zákonnosti a základných práv povinného nie je možné akceptovať (m. m. I. ÚS 240/2021, I. ÚS 366/2021).

17. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou exekučného konania. Možno konštatovať, že sťažovateľ v doterajšom priebehu konania vystupoval v napadnutom exekučnom konaní aktívne. Podal námietky proti exekúcii, odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí námietok, návrh na vylúčenie súdneho exekútora. V súvislosti s touto procesnou aktivitou sťažovateľa ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 623/2016). Uvedenú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení.

18. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu. Po preskúmaní relevantných skutočností ústavný súd musí v podstatnej časti prisvedčiť argumentácii sťažovateľa. Na jednej strane je potrebné uviesť, že rozhodovacia činnosť okresného súdu bola vo viacerých prípadoch vyvolaná aktívnym procesným prístupom sťažovateľa. Na druhej strane však postup okresného súdu, a to nielen pri rozhodovaní o týchto procesných úkonoch sťažovateľa, bol poznačený zbytočnými priet'ahmi v dôsledku neefektívnej činnosti, ktorá sa prejavila v strate súdneho spisu, ako aj v zrušujúcich rozhodnutiach okresného súdu zo strany odvolacieho súdu. Relevantné je, že sám okresný súd akceptoval, že jeho postup v napadnutom konaní je poznačený zbytočnými priet'ahmi, predovšetkým z dôvodu straty súdneho spisu. Aj vzhľadom na uvedené stanovisko okresného súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vykonávať rozsiahle skúmanie v tomto smere.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd nemohol považovať postup okresného súdu za súladný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, preto vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom exekučnom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia 15 000 eur z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti, poukazujúc na stres a utrpenú ujmu vyplývajúcu z neprimeranej dĺžky súdneho konania.

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

23. Pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení ústavný súd prihliadal na konštatovanú neefektívnu činnosť okresného súdu, charakter napadnutého konania, výšku vymáhanej pohľadávky a správanie sťažovateľa. Ústavný súd považoval priznanie 500 eur pre sťažovateľa za finančné zadosťučinenie primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

24. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátkou. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právnej zástupkyne (výrok 4 tohto nálezu).

25. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokátky v celkovej výške 713,96 eur, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 343,25 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 13,73 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Robert Šorl
predseda senátu